KUNTALIITTO

HE 141/2022 jätelain muuttamiseksi – ns. kertakäyttömuovisäädökset

Eduskunnan talousvaliokunta 27.10.2022

Erityisasiantuntija Tuulia Innala

Kertakäyttöisten muovituotteiden tuottajanvastuun sääntely

KUNTALIITTO

Uudenlainen kustannusvastuu kunnan tekemästä työstä

- SUP-tuotteiden tuottajat: uusi kustannusvastuu kuntien tekemistä jätehuolto- ja siivoustoimista jätelaissa määritellyillä tietyillä kunnan puhtaanapito- ja siivousvastuun piiriin kuuluvilla yleisillä alueilla siltä osin kuin kerättävä jäte sisältää ns. kertakäyttöisiä muovituotteita (JL 48 a - f §:t)
- **Haasteena ollut tiedon puutteet ja vaikeasti hahmotettava kokonaisuus** → Tarvitaan uutta eriteltyä tietoa kuntien jätehuolto- ja siivoustoimien kustannuksista sekä yleisten alueiden roskien koostumuksesta
- Prosessin puute: Lain muutosten vaikutusten arviointi kuntien järjestelmiin ja hallintokuormaan on jäänyt esityksessä puutteelliseksi osin varmaankin siksi, että kunnat on nähty vain hyötyvänä osapuolena. Tuottajanvastuun toimeenpano aiheuttaa kuitenkin myös **kunnille uusia tehtäviä ja myös järjestelmäkustannuksia**

Tuottajavastuusta seuraavat uudet tehtävät kunnille

- Yleisten alueiden 1) jätehuolto- ja 2) siivouskustannusten (infrainvestointeineen ja käyttökuluineen) erottelu kirjanpidossa puhtaanapidon kustannuksista
  - kustannusvastuun aluerajaukset otettava huomioon
- Uusien tupakkaroskisten hankinta, asennus sekä tyhjennys lain mukaisesti sekä investointi- ja korjauskulujen erittely
- Tupakkaroskaamiseen liittyvät valistustoimet sekä näiden kulujen erittely
- Kustannustietojen ilmoittaminen PIRELYn järjestelmään
  - vaarana, että joillekin pienemmille kunnille aiheutuva hallinnollinen taakka vaaditusta kustannusten seurannasta ja erottelusta nousee jopa korkeammaksi kuin kunnilla on mahdollisuus korvauksia saada. Se voi vähentää kuntien motivaatiota eritellä, laskea ja ilmoittaa kustannuksiaan järjestelmään ja siten vaarantaa tuottajavastuun toteutumista.
- Koostumustutkimukseen osallistuminen 3 vuoden välein ja tietojen antaminen

Kustannusten korvausjärjestelmä

- Melko raskas malli, koska jokaisen kunnan on ilmoitettava kulunsa PIRELYLLE
  - Kuntaliitto ehdotti otospohjaista kustannusanalyysiä
  - Toisaalta hyvä, että vuodesta 2026 korvausten maksu perustuu kunnalle syntyviin todellisiin kustannuksiin, jolloin se huomioi kuntakohtaiset erot olosuhteissa
- On hyvä, että Pirkanmaan ELY-keskus on velvoitettu tekemään tuottajien korvauksista hallintopäätöksen ja tuottajien korvaukset kunnille kiertäisivät ELYn kautta.
  - selkeyttää korvausten maksuihin liittyvien mahdollisten ongelmien aiheuttamia hallintovalitusmenettelyjä jonkin verran
  - kustannusten ilmoittamisjärjestelmää kehitettävä jatkossa → hyödynnettäisiin automatisoitua talousraportointijärjestelmää Kuntalain 120 a §:n mukaisesti → vältettäisiin erillistiedonkeräyksiä
- Ehdotuksen voimaantulo- ja siirtymäsäännökseen kirjattu siirtymäaika (2023-2025) kustannusten ilmoittamismenettelyssä ja kustannustasossa ehdottoman tarpeen!
  - korvauksen laskenta perustuisi kiinteään kuntien jätehuoltotoimien ja roskaamisen siivoamisen soviteltuun kokonaiskustannustasoon 4,79 e/as. → tuottajan vastuu alussa noin 2 e/as

KUNTALIITTO

Koostumustutkimukset

- Tuottajien korvausten määrittämiseksi tarvitaan tietoa **SUP-roskien esiintyvyydestä kaikkien yleisten alueiden roskien joukossa**. (%)
- SUP-tuottajien tulee kustannuksellaan teettää selvitys kunnan keräämien jätteiden ja siivoamien roskien koostumuksesta vähintään kolmen vuoden välein.
- Myös kunnat velvoitetaan toimittamaan tuottajille selvityksessä tarvittavat tiedot ja muutoinkin tarvittavin toimin avustamaan selvityksen toteuttamisessa.
- *Kuntaliitto kannattaa ehdotusta, jossa **tuottajat vastaavat selvityksen kustannuksista** ja pitää tärkeänä myös sitä, että kunnat osaltaan myötävaikuttavat selvityksen tekemisessä, koska käytännössä selvityksen tekeminen ei muutoin onnistu.*
- Tutkimusmenetelmä on kehitetty yhteistoimin YM:n, kuntien ja tuottajien kesken 2021 ja Kuntaliitto on koordinoinut tutkimuksia 1. kierroksella 2022. Vastuu siirtyy jatkossa tuottajille.

EU:n jätesäädöspaketin täydentäminen

KUNTALIITTO

EU:n jätesäädöspaketin täydentämiseen liittyvät muutokset

- 48 §:n muutos
  - Kuntaliitto kannattaa pakkausten tuottajavastuusääntelyyn nykyisin liitetyn miljoonan euron liikevaihtorajan poistoa sekä myös pakkausten määritelmän muutosta esitetyllä tavalla.
- 55 §:n muutos (Tuottajan rekisteröitymisen varmistaminen)
  - **Kuntaliitto esittää, että ennen uuden pykälässä tarkoitetun velvoitteen säätämistä vähintään alla olevat näkökohdat huomioidaan ja korjataan**:
  - Lainsäädännön **systematiikka?** → hankinnoista tulee säätää pääasiassa hankintalaissa
    - Jätelaki ei sisällä määritelmää julkiselle hankintayksikölle eikä jätelaissa muutoinkaan aseteta vaatimuksia yleisesti hankintalain tarkoittamille hankintayksiköille
  - Perusteluissa ei ole kiinnitetty lainkaan huomiota siihen, **millainen hallinnollinen taakka velvoitteen selvittämisestä hankintaprosessissa aiheutuu**.
  - Varmistettava, ettei velvoitteen käytännön soveltaminen aiheudu haasteelliseksi EU:n sisämarkkinoiden ja tavaroiden vapaan liikkuvuuden osalta.
  - Lakiesityksestä ei käy ilmi, **mikä on ehdotetun velvoitteen suhde hankintojen oikeussuojajärjestelmään**.

KUNTA
LIITTO